

УДК 332.143

О. В. Черевко,

д. е. н., професор, професор кафедри менеджменту та економічної безпеки

Ю. М. Радзіховська,

здобувач кафедри менеджменту та економічної безпеки,

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

СУТНІСТЬ, РОЛЬ ТА ЗАВДАННЯ ІНТЕРФЕЙСНОЇ БЕЗПЕКИ У ПРОЦЕСІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

O. Cherevko,

Doctor of Economic Sciences, Professor,

Professor of Management and economic security Department

Yu. Radzikhovska,

Seeker of Management and economic security Department,

Cherkasy National University named after Bohdan Khmelnytsky

THE ESSENCE, ROLE AND TASKS OF INTERFACE SECURITY IN THE IN THE PROCESS OF PROVIDING INFORMATION AND ECONOMIC SECURITY IN THE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Зроблено припущення про те, що система економічної безпеки ВНЗ характеризується складною комплексною будовою, і інформаційна безпека становить одну із важливих підсистем у цій структурі. Водночас інтерфейсна безпека може розглядатись як підсистема другого рівня у складі інформаційної безпеки, або ж як окрема підсистема, що перебуває на одному із інформаційною безпекою ієрархічному рівні. Під інтерфейсною безпекою ВНЗ пропонується розуміти такий стан взаємодії ВНЗ із контрагентами, що характеризується мінімальною можливістю розриву партнерських зв'язків із ініціативи будь-якої зі сторін, що матиме за наслідок необхідність компенсації пов'язаних із цією обставиною збитків, а також нівелюванням загроз зі сторони контрагентів для економічної безпеки ВНЗ. У контексті забезпечення інформаційної безпеки, інтерфейсною безпекою можна вважати стан захищеності інформаційних ресурсів ВНЗ від втрати ними цілісності, пошкодження, спотворення, викрадення або несанкціонованого використання контрагентами з метою забезпечення власної вигоди та/або на шкоду ВНЗ. Визначено завдання інтерфейсної безпеки у системі економічної безпеки ВНЗ.

It is suggested that the system of economic security institutions characterized by complex integrated structure, and information security is one of the most important subsystems in this structure. However, the interface security can be seen as second-level subsystem consisting of information security, or as a separate subsystem that is at the same hierarchical level with information security. Under the interface security of the higher education institutions is offered to understand such a state of interaction with higher education institutions contractors, that is characterized by minimal possibility of breaking partnership because of any party initiative that will result by the need to compensate for this fact related damages, the same time leveling threats from outside counterparties for higher education institutions economic security. In the context of information security, interface security can be considered as a state of protection of information resources of higher education institutions of loss of integrity, damage, misrepresentation, theft or unauthorized use of contractors to ensure their own benefit and / or harm the higher education institutions. In the article the tasks of interface security in the system of economic security of higher education institutions are defined.

Ключові слова: економічна безпека, інтерфейсна безпека, інформаційна безпека, забезпечення безпеки, вищий навчальний заклад.

Key words: economic security, interface security, information security, security providing, institution of higher education.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ІІ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Проблема забезпечення економічної безпеки вищих навчальних закладів набуває в Україні особливої актуальності. Це пояснюється зростанням конкуренції між ВНЗ, викликаної по-

ширенням комерційних освітніх установ і погіршенням демографічної ситуації в країні; високою динамікою факторів, що визначають порядок функціонування освітніх установ, що створює необхідність у постійному відволіканні ресурсів ВНЗ на розробку адаптаційних механізмів замість їх спрямування на освітні цілі; економічною нестабільністю суспільства, скорочен-

ням бюджетного фінансування освіти і науки, відсутністю механізмів страхування ризиків прийняття управлінських рішень в сфері освіти та іншими факторами. Особливу увагу у сучасних економічних, політичних та соціальних умовах належить приділити розробці теоретичних основ та практичних механізмів забезпечення економічної безпеки як у ендегенному середовищі ВНЗ, так і при його взаємодії із зовнішнім середовищем, під час якого важливого значення набувають аспекти, пов'язані із забезпеченням інформаційної та інтерфейсної складових системи економічної безпеки, оскільки саме вони підпадають під найбільший вплив зовнішніх небезпек і загроз.

Економічна безпека вищого навчального закладу є синтетичною категорією, тісно пов'язаною з його економічною і фінансовою незалежністю, стабільністю розвитку і невразливістю до негативних тенденцій, дотриманням економічного суверенітету, забезпеченням протидії економічному та фінансовому тиску, корупції, шантажу, примусу тощо. Нині інститути, університети та академії є великими навчально-науковими господарськими комплексами. У них функціонують навчальні та лабораторні корпуси, ведуться дослідження на унікальному і дорогому обладнанні, активно використовуються інформаційні та комунікаційні засоби і технології, що актуалізує дослідження питання забезпечення інформаційної безпеки ВНЗ. Необхідність активної взаємодії представників ВНЗ із великою кількістю стейкхолдерів — партнерів, громадських організацій, абітурієнтів, студентів та їх батьків, конкурентів та контрагентів, зумовлює необхідність розгляду питання забезпечення інтерфейсної безпеки як однієї із умов досягнення високого рівня інформаційної та, як наслідок, економічної безпеки вищого навчального закладу.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР, ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

У сучасних наукових джерелах ґрунтовні дослідження, що стосуються проблеми забезпечення економічної безпеки вищих навчальних закладів, можна знайти в роботах таких науковців, як Карпова К.В., яка конкретизує функціональні складові економічної безпеки вищого навчального закладу, пропонує критерії та індикатори оцінювання їх стану [1], Коврегін В.В., що визначає інноваційні механізми забезпечення економічної безпеки вищого навчального закладу [2], а також розробляє механізми забезпечення економічної безпеки при формуванні якості освіти вищого навчального закладу [3], Тюленев Г.Д., що встановлює принципи основи посилення економічної безпеки вищого навчального закладу [4]. Однак питання забезпечення безпеки таких підсистем, як інформаційна та інтерфейсна, стан яких для ефективної діяльності вищих навчальних закладів має важливе значення, у роботах згаданих вчених не знайшли свого відображення. Дослідження різних аспектів інформаційної безпеки займалися такі вчені, як Мігус І.П. [5], Кавун С.В., Носов В.В., Манжай О.В. [6], Захаров О.І. [7], однак серед об'єктів їх наукових пошуків вищих навчальних закладів помічено не було. Окремі теоретичні положення, що стосуються розгляду саме інтерфейсної складової економічної безпеки та її характерних особливостей, зустрічаємо лише у кількох роботах вітчизняних авторів [8; 9]. Зважаючи на наведені факти, проведення дослідження сутності, ролі та завдань інтерфейсної безпеки у процесі забезпечення інформаційної та економічної безпеки вищого навчального закладу вважаємо своєчасним та актуальним.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є встановлення сутності, ролі та завдань інтерфейсної безпеки у процесі забезпечення інформаційної та економічної безпеки вищого навчального закладу. Для реалізації поставленої мети необхідно вирішити кілька важливих завдань, зокрема: запропонувати визначення економічної, інформаційної та інтерфейсної безпеки вищого навчального закладу, встановити місце інтерфейсної безпеки у системі економічної безпеки ВНЗ та конкретизувати завдання, що мають бути досягнуті у процесі забезпечення інтерфейсної безпеки ВНЗ.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБґРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Перехід до ринкових відносин і загострення конкурентної боротьби між ВНЗ в Україні призвели до необхідності

посилення уваги до проблеми їх економічної безпеки, під якою розуміється економічна захищеність ВНЗ та інтересів їх працівників від зовнішніх і внутрішніх загроз, що дозволяє зберегти і ефективно використовувати ними власний економічний потенціал, а також функціонування економічної системи ВНЗ у рамках чинного законодавства, що забезпечує їх незалежність, цілісність і дає змогу забезпечити сталий розвиток ВНЗ як соціально-економічної системи.

Система економічної безпеки ВНЗ має складну структуру. Однією з її складових є інформаційна безпека. У сучасному ВНЗ зберігається і обробляється величезна кількість різних даних, пов'язаних не тільки з забезпеченням навчального процесу, а й з науково-дослідними та проектно-конструкторськими розробками; персональні дані студентів і співробітників, службова, комерційна та інша конфіденційна інформація. Зростання кількості злочинів в сфері високих технологій диктує свої вимоги до захисту ресурсів обчислювальних мереж навчальних закладів і ставить завдання побудови власної інтегрованої підсистеми інформаційної безпеки у системі економічної безпеки. Вирішення поставленого завдання викликає необхідність наявності нормативно-правової бази, формування концепції безпеки, розробки заходів, планів і процедур щодо безпечної роботи, проектування, реалізацію і супровід технічних засобів захисту інформації у рамках ВНЗ. Ці складові визначають єдину політику забезпечення безпеки інформації у ВНЗ. Спеціфіка захисту інформації в освітній системі полягає у тому, що ВНЗ — це публічний заклад із непостійною аудиторією [10]. Тому кількість користувачів інформації є великою та змінною величиною, що робить завдання забезпечення інформаційної безпеки ВНЗ надзвичайно складним, і вимагає комплексного підходу до його вирішення.

Як зазначає Черевко О.В., під інформаційною безпекою належить розуміти стан захищеності інформаційного середовища суспільства, що забезпечує його формування, використання і розвиток в інтересах громадян, організацій [11]. Кавун С.В. вважає, що загалом інформаційною безпекою є такий стан інформаційного середовища (інформації, інформаційної системи, інформаційного ресурсу), при якому гарантується розвиток цього середовища і його використання в інтересах особистості, суспільства і держави, а також захищеність від будь-яких загроз [12, с. 121]. На рівні окремого суб'єкта господарської діяльності інформаційною безпекою вважається такий стан його інформаційно-аналітичного забезпечення, що здатний мінімізувати вплив зовнішніх і внутрішніх загроз на результати діяльності суб'єкта господарювання, нівелювати ризик втрати господарської стабільності та створити умови для його сталого розвитку [13]. Під інформаційною безпекою ВНЗ пропонуємо розуміти такий стан його інформаційних ресурсів (навчального, наукового, методичного, особистого, правового та фінансово-економічного характеру), що характеризується відсутністю можливості несанкціонованого доступу до них як працівників закладу, у тому числі професорсько-викладацького складу, так і студентів та абітурієнтів, і іншими тимчасово пов'язаними із закладом особами, а також зовнішніх категорій стейкхолдерів, з метою використання належних ВНЗ відомостей задля власної вигоди або для завдання шкоди закладу, його активам та/або репутації.

Особливості ВНЗ як об'єкта інформатизації пов'язані також із багатопрофільним характером діяльності, великою кількістю форм і методів навчальної роботи, просторовим розподілом інфраструктури (філії, представництва). Проблемними аспектами забезпечення інформаційної безпеки ВНЗ є і різноманіття джерел фінансування, наявність розвиненої структури допоміжних підрозділів і служб (будівельна, виробнича, господарська діяльність), необхідність адаптації до мінливого ринку освітніх послуг, потреба в аналізі ринку праці, відсутність загальноприйнятої формалізації ділових процесів, необхідність електронної взаємодії з наглядовими організаціями, періодична зміна статусу співробітників і тих, хто навчається.

Таким чином, особливостями підсистеми інформаційної безпеки ВНЗ є велика кількість джерел інформації, яка потребує захисту, та велика кількість користувачів інформації, що стосується окремих аспектів функціонування ВНЗ. Найбільше загрозу для інформаційної безпеки сучасного ВНЗ може становити непрофесійна робота представників закладу з контрагентами у інформаційній площині. Ця обставина становить загрозу і для економічної безпеки ВНЗ у цілому, адже максимальна кількість управлінських рішень припадає на процес взаємодії ВНЗ з агентами зовнішнього середовища, що передають їм певні ресурси або надають будь-які можливості — стейкхолдерами (у їх число входять і контрагенти). Традиційно ВНЗ

мають три основні групи контрагентів: споживачі послуг (студенти), постачальники ресурсів і власники активів. У ряді випадків власники активів і постачальники є одними і тими ж особами. Для ВНЗ перелік стейкхолдерів та контрагентів може бути конкретизованим. Це засновники, студенти і абітурієнти, промислові підприємства і організації, в тому числі наукові, різні асоціації та фонди тощо.

З урахуванням того, що основні напрями конкуренції в освітньому секторі пов'язані не з прибутком, а з капіталом, трудовими ресурсами, споживачами, доходами і іміджем закладу, форми взаємодії ВНЗ з контрагентами далеко виходять за рамки надання освітніх послуг за відповідну плату. До них можна віднести надання науково-дослідних, консультативних та інноваційних послуг, організацію спільної діяльності і багато іншого. Кожен з цих видів діяльності вимагає обміну великими масивами даних, частина з яких може становити комерційну таємницю, захищатись правом інтелектуальної власності, а відтак, становити інтерес для широкого кола конкурентів і комерційних організацій, здатних використати їх для забезпечення власної вигоди. З огляду на це, інтерфейсна безпека, що у системі економічної безпеки суб'єкта господарювання характеризує надійність взаємодії з економічними контрагентами, опиняється у тісному зв'язку із підсистемою інформаційної безпеки ВНЗ.

Щоб визначити сутність поняття інтерфейсної безпеки, доцільно розпочати зі змісту самого слова "інтерфейс" та його розуміння. Частина слова "inter" з технічної англійської мови перекладається як "між". Слово "face", беззаперечно, асоціюється із особою, тим більше що з англійської мови воно перекладається як "обличчя". Таким чином, формується поняття "між обличчями" або "між особами". Тобто інтерфейс — це простір, у якому відбувається взаємодія між сторонніми особами та "зовнішнім виглядом" об'єкта [9, с. 108].

Сучасні науковці відзначають, що інтерфейсна складова економічної безпеки суб'єкта господарювання характеризує надійність його взаємодії з економічними контрагентами [14, с. 131]. Сушенко О. А. визначає інтерфейсну безпеку експортної діяльності як стан підприємства, який характеризує надійність взаємодії із суб'єктами зовнішнього і внутрішнього оточення підприємства при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності [15, с. 155]. Характеризуючи інтерфейсну безпеку у межах усієї системи економічної безпеки суб'єкта господарювання, а не обмежуючись лише одним із напрямів його діяльності, пропонується під цим поняттям розуміти такий стан організації взаємодії між підприємством, установою, організацією та їх стейкхолдерами (партнерами, контрагентами, інвесторами, клієнтами тощо), що дозволяє при мінімальних витратах часових, фінансових, матеріальних, трудових ресурсів забезпечити надійність їх взаємозв'язків в усіх функціональних напрямках, виключивши при цьому ймовірність руйнування таких взаємозв'язків під впливом загроз різної природи походження [9, с. 109].

Зачосова Н. В. наголошує, що під інтерфейсною підсистемою економічної безпеки належить розуміти стан сукупності елементів, що забезпечують формування площини взаємодії суб'єкта господарювання та його стейкхолдерів, і сприяють налагодженню між ними тривалих та взаємовигідних відносин [8, с. 31]. Підсумовуючи запропоновані дефініції та враховуючи специфіку діяльності вищих навчальних закладів порівняно із іншими видами суб'єктів господарювання, під інтерфейсною безпекою ВНЗ пропонуємо розуміти такий стан взаємодії ВНЗ з контрагентами, що характеризується мінімальною можливістю розриву партнерських зв'язків із ініціативою будь-якої зі сторін, що матиме за наслідок необхідність компенсації пов'язаних із цією обставиною збитків, а також нівелюванням загроз зі сторони контрагентів для економічної безпеки ВНЗ. У контексті забезпечення інформаційної безпеки, інтерфейсною безпекою можна вважати стан захищеності інформаційних ресурсів ВНЗ від втрати ними цілісності, їх пошкодження, спотворення, викрадення або несанкціонованого використання контрагентами закладу з метою забезпечення власної вигоди та/або на шкоду ВНЗ.

Одним із основних завдань підсистеми інтерфейсної безпеки є перевірка потенційних контрагентів. Для того, щоб перевіряти контрагентів перед укладенням угоди, у ВНЗ є три істотних причини. По-перше, це можливість попередити втрату фінансових ресурсів. По-друге, вагомою причиною для перевірки ділових партнерів, є те, що будь-яка угода з контрагентом, який визнаний або буде визнаний в майбутньому неблагонадійним за підсумками перевірки державними органами, має своїм наслідком дві серйозні проблеми. Перша з них очевидна, і полягає в посиленні державного контролю за ВНЗ,

особливо державної форми власності, як за підозрюваним у вчиненні незаконних фінансових операцій суб'єктом. Це може виражатись у тому, що рахунки ВНЗ будуть блокуватися, фінансові документи і комп'ютери, тобто джерела інформації, вилучатися для проведення перевірки. Все це, якщо не припинить, то серйозно загальмує освітню і наукову діяльність закладу. Друга проблема буде полягати в тому, що підстав перешкодити таким діям правоохоронних органів, у ВНЗ не буде. По-третє — це важливий факт — перевірка потенційних партнерів для ВНЗ у сучасних умовах є економічно обґрунтованою. Ризик втрати активів — а у перспективі студентів, абітурієнтів, іменитого професорсько-викладацького складу і репутації закладу, здобутої роками клопіткої праці, є набагато нижчим у тих ВНЗ, що проводять послідовну та ефективну роботу щодо налагодження зв'язків з контрагентами.

До завдань забезпечення інтерфейсної безпеки, виконання яких дозволить посилити стан і інформаційної та економічної безпеки ВНЗ, можна віднести наступні:

- зниження ризику виникнення прострочених боргових зобов'язань;

- зниження рівня ймовірності підписання договорів із недобробросливими бізнес-партнерами, аферистами, компаніями-одноденками (у першу чергу, це стосується сфери вирішення питань матеріального забезпечення ВНЗ);

- поліпшення статусу і іміджу ВНЗ — структури, які відповідально ставляться до завдання забезпечення власної економічної безпеки, не цікаві шахраям;

- оптимізація витрат за рахунок поліпшення стану трудової дисципліни серед співробітників ВНЗ (високий рівень інтерфейсної безпеки не дозволить персоналу зловживати своїм посадовим становищем для особистого збагачення шляхом укладення угод із афілійованими фірмами, брати участь у системі, яка має на меті отримання відкатів, або у корупційних схемах);

- підвищення рівня захищеності від внутрішніх загроз, у першу чергу тих, що надходять від персоналу ВНЗ;

- захист ВНЗ від зовнішніх загроз, зокрема, від співпраці з сумнівними фірмами, шахраями, закладами освіти тощо.

Сучасна система освіти характеризується високою конкуренцією серед освітніх послуг з боку державних і недержавних ВНЗ. У багатьох регіонах існує досить велика кількість вищих навчальних закладів, що надають можливість здобути вищу освіту з видачою державного диплома за однаковими спеціальностями. Ситуація на ринку вимагає від ВНЗ серйозних маркетингових досліджень ринку освітніх послуг, які призвели б до вдосконалення управління освітнім процесом, методів пошуку та набору абітурієнтів, якісної зміни освітніх технологій. Виконання окреслених завдань також належить до площини забезпечення інтерфейсної безпеки ВНЗ, оскільки передбачає тісну співпрацю з різними категоріями стейкхолдерів і контрагентів.

Навколишнє середовище сучасного вищого навчального закладу розвивається більш швидкими темпами, ніж інструментарій, за допомогою якого можна забезпечувати належний стан управління його економічною безпекою. У швидкому темпі змінюються види освітніх послуг, форми і способи комунікації, ринки збуту і культура підприємництва. Вітчизняним ВНЗ часто непросто вижити і розвиватися у таких мінливих умовах, а також зберігати господарські перспективи у період економічної та політичної нестабільності. Зростання кількості загроз економічній, інформаційній та інтерфейсній безпеці ВНЗ відбувається у геометричній прогресії, а тому дослідження проблем, пов'язаних із забезпеченням належного функціонального стану комплексної системи економічної безпеки ВНЗ у найближчій перспективі не втраять своєї актуальності.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Дослідження сутності, ролі та завдань інтерфейсної безпеки у процесі забезпечення інформаційної та економічної безпеки вищого навчального закладу дало змогу зробити такі висновки.

1. Запропоновано визначення економічної, інформаційної та інтерфейсної безпеки вищого навчального закладу. Під економічною безпекою ВНЗ розуміється економічна захищеність ВНЗ та інтересів його працівників від зовнішніх і внутрішніх загроз, що дозволяє зберегти і ефективно використовувати ним власний економічний потенціал, а також функціонування економічної системи ВНЗ у рамках чинного законодавства, що забезпечує його незалежність, цілісність і дає змогу забезпечити сталий розвиток як соціально-економічної системи. Під інформаційною безпекою ВНЗ пропонуємо розуміти такий стан його інформаційних ресурсів (навчального, наукового, методичного, особистого, правового та фінансово-економіч-

ного характеру), що характеризується відсутністю можливості несанкціонованого доступу до них як працівників закладу, у тому числі професорсько-викладацького складу, так і студентів та абітурієнтів, і іншими тимчасово пов'язаними із закладом особами, а також зовнішніх категорій стейкхолдерів, з метою використання належних ВНЗ відомостей задля власної вигоди або для завдання шкоди закладу, його активам та/або репутації. Під інтерфейсною безпекою ВНЗ пропонуємо розуміти такий стан взаємодії ВНЗ з контрагентами, що характеризується мінімальною можливістю розриву партнерських зв'язків із ініціативи будь-якої зі сторін, що матиме за наслідок необхідність компенсації пов'язаних із цією обставиною збитків, а також нівелюванням загроз зі сторони контрагентів для економічної безпеки ВНЗ. У контексті забезпечення інформаційної безпеки, інтерфейсною безпекою можна вважати стан захищеності інформаційних ресурсів ВНЗ від втрати ними цілісності, їх пошкодження, спотворення, викрадення або несанкціонованого використання контрагентами закладу з метою отримання вигоди та/або на шкоду ВНЗ.

2. Визначено, що система економічної безпеки ВНЗ характеризується складною комплексною будовою, і інформаційна безпека становить одну із важливих підсистем у цій структурі. Водночас інтерфейсна безпека може розглядатись як підсистема другого рівня у складі інформаційної безпеки, або як окрема підсистема, що перебуває на одному із інформаційною безпекою ієрархічному рівні. На разі це питання залишається дискусійним.

3. Конкретизовано завдання, що мають бути досягнуті у процесі забезпечення інтерфейсної безпеки ВНЗ. Серед них найважливішими є: зниження ризику виникнення прострочених боргових зобов'язань, зниження рівня ймовірності підписання договорів із недобросовісними бізнес-партнерами, поліпшення статусу і іміджу ВНЗ, оптимізація витрат за рахунок поліпшення стану трудової дисципліни серед співробітників ВНЗ, підвищення рівня захищеності від внутрішніх загроз, у першу чергу тих, що надходять від персоналу ВНЗ, захист ВНЗ від зовнішніх загроз, зокрема від співпраці з сумнівними фірмами, шахраями, закладами освіти.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці методичного інструментарію для оцінювання стану економічної, інформаційної та інтерфейсної безпеки вищих навчальних закладів.

Література:

1. Карпова К.В. Функціональні складові економічної безпеки вищого навчального закладу: критерії та індикатори / К.В. Карпова // *Європейські перспективи*. — 2013. — № 11. — С. 109—113.
2. Коврегін В.В. Інноваційні механізми забезпечення економічної безпеки вищого навчального закладу / В.В. Коврегін // *Інвестиції: практика та досвід*. — 2016. — № 10. — С. 58—60.
3. Коврегін В.В. Механізми забезпечення економічної безпеки при формуванні якості освіти вищого навчального закладу / В.В. Коврегін // *Теорія та практика державного управління*. — 2016. — Вип. 1. — С. 125—128.
4. Тюленев Г.Д. Принципові основи посилення економічної безпеки вищого навчального закладу / Г.Д. Тюленев // *Управління проектами та розвиток виробництва*. — 2012. — № 2. — С. 65—72.
5. Мігус І.П. Розголошення інсайдерської інформації як загроза економічній безпеці акціонерних товариств / І.П. Мігус, К.О. Голубенко // *Інвестиції: практика та досвід*. — 2012. — № 3. — С. 20—23.
6. Інформаційна безпека: навчальний посібник / С.В. Кавун, В.В. Носов, О.В. Манжай. — Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. — 352 с.
7. Захаров О.І. Інформаційно-аналітичне забезпечення системи економічної безпеки підприємства / О.І. Захаров // *Збірник тез доповідей учасників III Міжнародна науково-практична конференція "Перспективи управлінської діяльності суб'єктів господарювання в контексті економічної безпеки"*, Черкаси, 27—28 березня 2015 року. — Черкаси: вид-во ПП Чабаненко Ю.А., 2015. — 374 с.
8. Зачосова Н.В. Організація протидії ризикам інтерфейсній безпеці в системі економічної безпеки суб'єктів господарювання / Н.В. Зачосова, І.В. Горячківська, В.М. Недзельський // *Інвестиції: практика та досвід*. — 2016. — № 14. — С. 30—33.
9. Зачосова Н.В. Завдання фінансового менеджменту у системі забезпечення майнової та інтерфейсної безпеки суб'єктів господарювання / Н.В. Зачосова, І.В. Горячківська // *Причорноморські економічні студії*. — 2016. — Вип. 5. — С. 109—113.

10. Проталинський О.М. Інформаційна безпека ВУЗа / О.М. Проталинський, І.М. Ажмухамедов // *Вестник Астраханского государственного технического университета. Серия: Управление, вычислительная техника и информатика*. — 2009. — № 1. — С. 18—23.

11. Черевко О.В. Теоретичні засади поняття інформаційної безпеки та класифікація загроз системі інформаційного захисту / О.В. Черевко // *Ефективна економіка*. — 2014. — № 5. — Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3304>

12. Кавун С.В. Економічна та інформаційна безпека підприємств у системі консолідованої інформації: навчальний посібник / С.В. Кавун, А.А. Пилипенко, Д.О. Ріпка. — Х.: Вид. ХНЕУ. 2013. — 364 с.

13. Копелев І.Ю. Інформаційні загрози: суть і проблеми / І.Ю. Копелев, М.О. Живко // *Системи обробки інформації*. — 2010. — Вип. 3. — С. 130—131.

14. Маєха Д.С. Функціональні складові економічної безпеки та показники їхньої оцінки для підприємств легкої промисловості / Д.С. Маєха // *Вісник соціально-економічних досліджень*. — 2013. — Вип. 1. — С. 128—133.

15. Сущенко О.А. Діагностика інтерфейсної безпеки експортної діяльності підприємства / О.А. Сущенко // *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. — 2015. — № 6. — С. 155—158.

References:

1. Karpova, K.V. (2013), "The functional components of economic security of higher education institution: criteria and indicators", *Yevropejs'ki perspektivy*, vol. 11, pp. 109—113.
2. Kovrehin, V.V. (2016), "Innovative mechanisms to ensure the economic security higher education institution", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 10, pp. 58—60.
3. Kovrehin, V.V. (2016), "Mechanisms for ensuring economic security when forming the quality of education higher education institution", *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, vol. 1, pp. 125—128.
4. Tiuleniev, H.D. (2012), "The principal foundations of strengthening the economic security higher education institution", *Upravlinnia proektamy ta rozvytok vyrobnytstva*, vol. 2, pp. 65—72.
5. Mihus, I.P. (2012), "Disclosure of of insider information as a threat to economic security of joint stock companies", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 3, pp. 20—23.
6. Kavun, S.V. Nosov, V.V. and Manzhaj, O.V. (2008), *Informatsijna bezpeka [Information security]*, Vyd. KhNEU, Kharkiv, Ukraine.
7. Zakharov, O.I. (2015), "Information-analytical support system of economic security", *Zbirnyk tez dopovidej uchasnykiv III Mizhnarodnoi naukovy-praktychnoi konferentsii [Collection of abstracts of the III International scientific and practical conference]*, *Perspektivy upravlins'koi dial'nosti sub'iektiv hospodariuvannia v konteksti ekonomichnoi bezpeky [Prospects of managerial activities of business entities in the context of economic security]*, Cherkasy, Ukraine, 27—28 March.
8. Zachosova, N.V. (2016), "The organization countering risks interface security in system of economic security of business entities", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 14, pp. 30—33.
9. Zachosova, N.V. (2016), "The task of financial management system to ensure the safety of property and interface of business entities", *Prychornomors'ki ekonomichni studii*, vol. 5, pp. 109—113.
10. Protalinskij, O.M. (2009), "Information security of University", *Vestnik Astrahanskogo gosudarstvennogo tehničeskogo universiteta. Serija: Upravlenie, vychislitel'naja tehnika i informatika*, vol. 1, pp. 18—23.
11. Cherevko, O.V. (2014), "The theoretical basis of the concept of information security and classification of information security threats", *Efektivna ekonomika*, vol. 5, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3304> (Accessed 20 Oct 2016).
12. Kavun, S.V. (2013), *Ekonomichna ta informatsijna bezpeka pidpriemstv u sistemі konsolidovanoi informatsii [Economic and information security companies in the consolidated information system]*, Vyd. KhNEU, Kharkiv, Ukraine.
13. Kopieliev, I.Yu. (2010), "Information threats: essence and problems", *Sistemy obrobky informatsii*, vol. 3, pp. 130—131.
14. Matekha, D.S. (2013), "The functional components of economic security indicators and their evaluation for light industry", *Visnyk sotsial'no-ekonomichnykh doslidzhen'*, vol. 1, pp. 128—133.
15. Suschenko, O.A. (2015), "Diagnosis of interface security of enterprise export activity", *Visnyk Shkhidnoukrains'koho natsional'nogo universytetu imeni Volodymyra Dalia*, vol. 6, pp. 155—158.

Стаття надійшла до редакції 04.11.2016 р.